

دین غیر اختیاری بر فلسفه ، فلسفه اختیاری بر دیندر

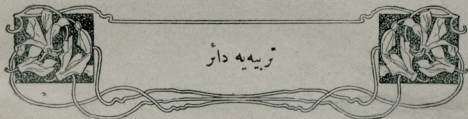
فلسفه محض و غیر محض

معارضه حرمت ، لاقیدله مرحمت

لامارک «فلسفه حیوانات» ینک مختلف قسملرینه بیولوژی یه وودولایمسیله «تاریخ طبیعی» نك عمومیتنه اساسلی برتمتع آیرمشد. چونکه، اثرده فرعلرله دکل اساس ایله اوغراشمشدر. فیالحقیقه، لامارک داروون قدر مشاهده و تجربیلرینی ایلری کوتوره‌مه‌مش ایسه‌ده‌ذکاسنك شدتی قرینجه‌سنك وسعتی «داروون» و «داروونجی» لره اینی بر اشتغال موضوعی حاضرلامشد. شوراسی‌ده خبر ویره‌م که، لامارک او قیمتدار کتابندن یالکنز علوم طبیعییه ایله اوغرا- شانلر استفاده ایدر ولدت آله‌بیلیرلر. سائرلری ایسه بر شی آکلایه‌مازلر. خصوصیه لامارک: «... عمومیتله کل دکل، نسبی اوله‌رق شخص محاکمه ایدلگجه طبیعتده کی اشباح بو استقراریت منظره‌سی عوام دائماً حقیقت کی قبول ایده‌جکدر». سوزی باشقه‌لرینه پک کران کلی در.

خالیجی اوغلی — ۲۷ جزیران ۳۲۹

صبحی ادهم



تربیه دأثر

فلسفه، اخلاق، اجتماعیات، حتی صوكن زمانلرده سیاسیات عالمنده «تربیه» بحثی پک بویوک بر اهمیت قازانمش، عمومی و خصوصی یعنی فردی و اجتماعی هر دولو فلاکت و بدبختی و یا رفاه و سعادتک یکانه عامل مولدینك «تربیه» و یا «فقدان تربیه» اولوب اولمادینی خصوص مهمی بوتون ذهنلری اشغال ایتمکه باشلامشد. علی‌الخصوص بو، بر طاقم فلاکتلره، مغلوبیتلره معروض اولان قوملر تزدنده حقیقه سرعتله حل ایدیله‌جک بر مسئله تشکیل ایتمکده‌در. بز بوراده «تربیه» نك اخلاقیات بشریه اوزرنده جدأ، حقیقه بر تأثیری اولوب اولمادینی و بویله بر تأثیری وار ایسه بونك ساحه شمولی، وسعتی و اصل تأمین سعادت ایدیه‌بله‌جک اولان تربیه ایله خلقك مراد ایتدیکی تربیه‌نك عینی شیمی؟ یوقسه یکدیگرندن پک اوزاق شیلر می؟ اولدینفی موضوع بحث اتخاذایده‌جکزر.

«قوت» ك مصونیتی یعنی محو اولمامه‌سی قانون طبیعیسی؛ بزه تربیه ایچون اجرا ایدیلن مساعینك ده بوشه کیتمه‌یه‌رك بهمه‌حال شخص اوزرنده بر تأثیر حصوله کتیره‌جکی و مثلاً

« کو تو » بر جوجنی « ای » یاہ جنی ظنتی ویرر ، فی الحقیقہ آئینزدہ کی چکیچ ایہ بر طاشی یونشار و اونی ایستہ دیکمز شکله صوقارز ، کذا یبانی بر نباتی آشلامہ و سملرہ کبی بر طاقم اہتمامات مخصوصہ ایہ اصلاح ایدہ بیلیرز ، بویلہ اولدینی کبی فرد بشرینک طبیعت اصلیمہ سنی دہ قولایجہ تغیر ایدہ بیلیرمی ز ؟ بو سوآلہ بنم ویرہ حکم جواب ، ہر وقت شوندن عبارت اولہ جقدرد : خایر ! چونکہ بر کرہ قوت دایما « تأثیر » و « عمل » ایہ دکل ، اکثریادہ « عکس تأثیر » و « عکس العمل » ایہ نتیجہ لنیر : بویوک بو قالیہ جاریلان بر جسمک قایابی ایتمہ مدکدن ماعدا شدتلہ کری بہ عودت ایتمہ سی و صوغوغہ معروض قالان بر جلد عضوینک مؤخرآ شدتلہ کسب حرارت ایلمہ سی ... الخ بر عکس العمل اولدینی کبی اییلکہ سوق اولنان بر چوجفکدہ بویلہ بر عکس العمل نتیجہ سی اولہرق فنالغہ تمایل ایتمہ سی و مثلامع اولنان شیئی اجرایہ منہک و امر اولنان شیئی ایفادن مجتنب اولمہ سی ہر زمان کورولوب طور مقصدہ در . بوندن باشقہ « قوت » بعضآدہ کندینہ مقابل دہاشدید دیگر بر قوتہ معروض اولہرق مغلوب اولور : بوتون حادثات و خصائص ارنہ ایشته یوقبیلندرد . صوکرہ نباتات حقندہ اجرا اولنان تربیہ ایلمہ انسان حقندہ کی تربیہ یکدیگریک عینیمیدر ؟ بچہ ہیچ دہ عینی دکلدر . مع سافیہ بوکون آتی بشری بر سباح نورانور صورتندہ تخیل ایدن بودالا نیکیینلر عندندہ کرک افراد بشریہ نک ، کرک ہیأت اجتماعیہ نک موجود فنالقرنی ، نواقصنی ازالہ ایلمہ ارض اوزرنندہ بر سعادت عمومیہ بشریہ نک تأسیس ایدہ چیق قویاً ظن اولنان عواملاک الک باشندہ « مکتبلر » کورولمکدہ در . انسان ، نظری اولہرق علی العموم تشکیلات و مؤسسات کی مکتبلرکدہ بوتون انسانلر اوزرنندہ مهم بر تأثیر سریع اجرا ایدہ رک جہالتی ، اخلاقہ رانی ، عدالتسزلکی ، جناباتی ، حاصلی ہر درلو فنالغی محو و ازالہ ایلمہ جگنی ظن ایلمہ ، لکن بر کرہ تجربہ و عملیات ساحمہ سنہ عطف نظر تدقیق ایلہ بچہ کیفیتک ہیچ دہ ظن ایستدکی کبی اولمادینی کورہ رک متحیر اولور ، مثلاً مکتبلر ، علوم و معارفک تدریس کاھیدر ، بورایہ بر جوق طلبہ طولورولور ، صنفقرہ تقسیم ایدیلیر ، ہر بر صنفدہ کی طلبہ نک کافیہ سنہ بردن عین معلمر ، عین فنلری ، عین تفصیلات و ایضاحات ایلمہ تدریس و تقریر ایدر ، تعلیمات نظرندہ طلبہ نک ہسی دہ مساویدر ، مجازات و مکافات ، ہدی حقندہ دہ سیانآ تطبیق اولنور ، بویلہ اولدینی حالہ بو طلبہ نک درسہ چالیشمق - خصوصندہ آردہ لرنندہ پک بویوک فرقلر کورولور ، مثلاً فلان چوجق دایما چالیشقاندرد ، اوتہ کی ایسہ ہرکون تبیل و خیالازدرد ، بریکی احق ویا اونوقاندرد . صوکرہ چالیشانلر آردہ سندہ بر طاقم فروق عظیمہ اولدینی تظاہر ایدر ، بونلردن بر قسمی .. قسم اعظمی یالکمز سطرلری ازبرلہ مکدن باشقہ ہیچ بر شی یاغاز ، اوکر ندیککی شیر ، فلان علم ویا فلان موضوع حقندہ کی معلومات دکل ، آنحاق فلان کتابک محتویاتی در ، حالبوکہ دیگر بر قسم قلیل ، اوقودقری شیئی آکلاہرق ، فائدہ سنی بیلہ رک ماہیتہ کسب

وقوف ایده‌درك اوقورلر. مکتبده ایکن معلملرک درلو درلو تشویقلری، تحسینلری، تکیدرلری، تحزملری، احقرله ذکاوت بخش ایده‌مدیکی کبی، تنبل و عاطلره هیچ بر نفیخته‌سی و فعالیت افاضه ایله‌به‌مز. صوکره مکتبدن چیقوبده بونلرک هریری حیاته قاریشدقدن صوکره ایش بوس بوتون باشقه رنک کسب ایدر: تنبلاردن، خیالازلردن پک جوغی جباتلری، معیشتلری پک کوزل و پک مکمل صورتده تأمین ایشدکری حالده مکتبده ایکن چکمه‌سنی، آفرینلر، تحسینلر، یالیزلی مکافاتلره طولدورانلردن بر خیلیدی بالعکس مجادلات حیاتیه‌نک شاشیردیجی، دهشتناک حرکات معوجه‌سی اوکنده پیهوش و سرسم اوله‌رق آپیشوب قالیرلر؛ چونکه تنبل و خیالازلر بو عطالت و خاشایلقلری مکتبده‌کی تدریساته، مکتبده‌کی تعلیماته قارشلی اجرا ایدیورلردی، حالبوکه مکتب حیاتی ایله حیات حقیقیه صحنه‌لری آرهنده نه بیوک، نه مدهش بر کرداب فروق و اختلافات واردر! مکتبده ایکن مسکین بر حالده دائمی درسارینی ازبرلیوب طوران و آرقاداشلریله غوغا ایتمین، اوغراشمایان چوجقلر، اخلاقی وشیان مکافات، کورلدیکی حالده حیات حقیقیه‌ده ایش بونک عکسنه‌در؛ اونک ایچوندرکه مکتبده ایکن خیالازلقله موصوف اولان بر چوجق بعدالخروج پک چابوق ترقی ایدر، پک حیرت آزر صورتده یوکسله‌لیر.

هله شوراسی ده! تحفدرکه مکتبدن چیقدقدن بر ایکی آی صوکره او چالیشقان افندیلرک قفالرنده او ازبرله‌دکاری بیکارجه صغیفه‌لردن هیچ بری قالمادینی حالده مکتبده دائمی اذنسر المقدده اولان بعض تنبللرک الک جدی معلومات صاحبی اولدقلری آکلاشیلیر.

ناجی فکرت

— بیتمه‌دی —

